

YALOVA İLİ YERLİ AĞZINDAN TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARI SÖZLÜĞÜ'NE KATKILAR

Arş. Gör. Dr. Anıl ÇELİK¹

ÖZ

Yalova İli, kitlesel iletişimin ve göçlerin yoğun etkisi altındadır. İlin yerli ağzının temel karakteristiğini belirlemeye yetecek olan malzemeyi bugün hâlen bünyesinde barındıran derleme metinleri, bir sonraki kuşakta belki de söz konusu malzemenin çok büyük bir kısmını yitirecektir. Dolayısıyla, bu ağzın biçim özelliklerinin ve söz varlığının kayıt altına alınması büyük önem arz etmektedir. “Yalova İli Yerli Ağzı” isimli tez çalışması bu fikirlerden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Bahsi geçen çalışmadaki derleme metinlerinden elde edilen söz varlığı, işbu makalede, “Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü” esas alınarak incelenmiştir. “Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü”; “Derleme Sözlüğü”ndeki dil verileriyle Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Anadolu ağızları hakkındaki çalışmaların sözlük kısımlarından elde edilen söz dağarcığının birleştirilmesi sonucu oluşturulmuştur. Aşağıda, “Yalova İli Yerli Ağzı”nda bulunmasına rağmen “Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü”nde yer almayan kelimeler tespit edilerek sıralanmıştır. “Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü”nde bulunduğu hâlde “Yalova İli Yerli Ağzı”nda farklı anlamlar taşıyan sözler de, karşılıklarıyla beraber irdelenmiştir. Ele alınan söz varlığının, derlenen metinlerden seçilen cümle örnekleriyle tanıklandırılıp somutlaştırılmasına bilhassa özen gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dialektoloji, Söz Varlığı, Yalova, Anadolu Ağızları, Kelime Derlemesi.

SOME CONTRIBUTIONS TO THE TURKISH TURKIC DIALECTS DICTIONARY FROM THE LOCAL DIALECT OF YALOVA

ABSTRACT

Yalova Province is under the heavy influence of mass communication and migration. The compilation texts which still contain the material that will determine the basic character of this dialect will possibly lose a large part of this material in the next generation. Therefore, it is of great importance to record the phonetic and morphological features and vocabulary of this dialect. The thesis titled “Local Dialect of Yalova” is prepared based on these ideas. In this article, the vocabulary obtained from the compilation texts in mentioned thesis is analyzed based on “Turkish Turkic Dialects Dictionary” (Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü). This dictionary is created by combining the data in “The Dictionary of Compilation” (Derleme Sözlüğü) and the studies on Anatolian dialects published by the “Turkish Language Institution” (Türk Dil Kurumu). The words which exist in the “Local Dialect of Yalova” but not exist in the “Dictionary of Compilation” are identified and listed below. In addition to these, the words which exist in the “Dictionary of Compilation” but have different meanings from the samples of “Local Dialect of Yalova” are examined by making meaning comparisons. Reviewed vocabulary is corroborated and embodied with selected sentence examples from the compiled texts.

Keywords: Dialectology, Vocabulary, Yalova, Anatolian Dialects, Word Compilation.

¹ Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edb. Bölümü, acelik@bartin.edu.tr

1. Giriş

Cumhuriyet'in ilanı ile beraber Mustafa Kemal Atatürk'ün de destekleriyle Türk Dili'nin bilimsel manada incelenmesi hususuna büyük önem gösterilmiştir. Ağızların kelime hazinesini belirlemeyi amaçlayan derleme çalışmaları, bu tür inceleme alanlarına örnek olarak gösterilebilir. 1932 yılında, "Türk Dili Tetkik Cemiyeti" (Bugünkü adıyla "Türk Dil Kurumu") tarafından çıkarılan "Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi" ülkenin dört bir yanından kelime derlemeleri yapmıştır. 1963-1982 seneleri arasında 12 cilt olarak yayımlanmış olan "Derleme Sözlüğü" ise çok daha kapsamlıdır. Günümüzde, "Derleme Sözlüğü"ndeki dil verileriyle Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Anadolu ağızları hakkındaki çalışmaların sözlük kısımlarından elde edilen söz dağarcığının birleştirilip genel ağ ortamına aktarılması ile meydana getirilmiş olan Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu'nun internet sitesinde hizmet vermektedir (URL-1). Ancak, "Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü"nü de Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığını tamamıyla yansıtmada konusunda yeterli olduğu söylenemez. Çeşitli ağızlara ait pek çok kelime henüz kayıt altına alınabilmiş değildir. Derleme Sözlüğü'nde yer almayan kelimelerin saptanarak kaydedilmesi dilimizin gelişim aşamalarıyla ilgili çok önemli verileri bizlere sunacak ve Türkçenin zenginliğine zenginlik katacaktır. Bu sebeple aşağıda, "Yalova İli Yerli Ağzı"nda (YYA) (Çelik, 2018) tespit edilen ve Derleme Sözlüğü'ne katkı sunabileceği düşünülen söz dağarcığı incelenerek araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. Bu noktada; Osman Yıldız (2007), Nergis Biray (2009), Serpil Ersöz (2009), Ahmet Karaman (2011), Duygu Kamacı (2011), Mustafa Toker (2011), Gönül Erdem Nas (2012, 2016), Muammer Doğan (2012), Ferdi Güzel (2013), Kenan Acar (2013), Feyza Tokat (2014), Ömer Güven (2014), Uğur Çavga (2015), Hakkı Özkaya (2015), Fatih Numan Küçükballı (2016), Zahide Parlar (2016), Songül Erdoğan (2016) gibi araştırmacılar ve adını burada zikretmediğimiz daha birçok araştırmacının Derleme Sözlüğü'ne çeşitli ağızlardan katkılar sunan benzer yayımlar kaleme aldıklarını belirtmek faydalı olacaktır.

2. Yöntem

Bu çalışma, Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'ne, Yalova İli Yerli Ağzının söz varlığıyla alakalı çeşitli katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada yer alan kelimeler "Yalova İli Yerli Ağzı İnceleme-Metinler-Sözlük" (Çelik, 2018) isimli doktora tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen derlemeler neticesinde elde edilmiştir. Türk Dil Kurumu genel ağında hizmet vermekte olan Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü esas alınarak değerlendirilen dil verileri, "Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde Yalova İli Yerli Ağzındaki Biçimleriyle Yer Almayan Sözler" ve "Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde Yer Aldıkları Halde Yalova İli Yerli Ağzında Anlamları Farklı Olan Sözler" şeklinde iki ana başlık ve bunların alt başlıkları bünyesinde sıralanmıştır. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde yer almayıp, Yalova İli Yerli Ağzında tespit edilen ve Güncel Türkçe Sözlük'teki (URL-2) kelimelerden küçük fonetik farklılıklarla ayrılan sözler için ayrı bir kategori oluşturulmuştur. Listelenen ve açıklanan her bir madde başı için ağız metinlerinden cümle örnekleri sunulmuş ve verilerin tanıklandırılıp somutlaştırılması amacı güdülmüştür.

3. Kullanılan Çeviri Yazı İşaretleri

a. İşaretler:

- ˘ : ünlülerin üzerinde kısalma işareti
- : ünlülerin üzerinde uzatma işareti
- : ünsüzlerin altında yok olmak üzere oluş işareti
- ˘ : ulama işareti (altta)

b. Ünlüler:

- à : a -ı arası ünlü
- â : a -o arası ünlü
- á : a -e arası ünlü
- ą : a -u arası ünlü
- è : e-i arası ünlü
- è : e-ö arası ünlü
- ä : açık e
- í : ı-i arası ünlü
- ĩ : ı-u arası ünlü
- ú : u-ü arası ünlü
- ũ : u-o arası ünlü
- õ : ö-ü arası ünlü
- ó : o-ö arası ünlü

c. Ünsüzler

- ć : c-j arası ünsüz
- Ç : ç-c arası ünsüz
- ç : ç-ş arası ünsüz
- F : f-v arası ünsüz
- ğ : Süreksiz, tonlu, art damak g ünsüzü
- ğ : Kalın ünlülerle kullanılan ön damak g ünsüzü
- ħ : hırıltılı h
- ’ : hemze
- K : k-g arası ünsüz

- Ḳ : k-ğ arası ünsüz
 ḳ : Kalın ünlülerle kullanılan ön damak k ünsüzü
 ḳ : Süreksiz, tonsuz, art damak k ünsüzü
 Ī : Kalın ünlülerle kullanılan ön damak l ünsüzü
 ŋ : Tonlu, damaklı geniz ünsüzü
 P : p-b arası ünsüz
 ṙ : titrekliği uzatılan r
 S : s-z arası ünsüz
 T : t-d arası ünsüz
 t' : Kalın ünlülerle kullanılan ön boğumlanmalı t
 w : çift dudak v'si

A. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde Yalova İli Yerli Ağızdaki Biçimleriyle Yer Almayan Sözcükler

A.I. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde Bulunmayan Sözcükler

A. I.I. Deyimler

bulğur bulğur ol- Üzerinde birçok küçük kabarcık oluşmak.

“şekerini atāsın gārıştırısın u bōle bulğur bulğur olu” (YYA/18.49)

çomaḲ dök- Kırılarda toplaşıp birlikte yemek yemek, piknik yapmak.

“beş altı arḳadaş giderdiḲ kırdā zeytinniklerde bi yerlerde çomaḲ dökterdiḲ” (YYA/4.26)

fazla gel- Üstün gelmek, galip gelmek.

“öldürmemişler hani fazla gelmişler onnara gāliP gelmişlē” (YYA/13.96)

gelin kapat- Damat gelini almaya geldiğinde gelini göstermemek.

“gelin kapadılā damāda” (YYA/28.27)

gün kes- Gün belirlemek.

“gün keserlerdi una filanca gün yarış var” (YYA/39.118)

hasır ol- Yerle bir olmak.

“çārşı hasır olmuşdu” (YYA/41.54)

heyāmol gez- Düğünlerin ikinci gecesini düğünün ardından köylülerden mısır, buğday vb. toplamak için dolaşmak.

“heyāmol gezēdik” (YYA/32.192)

ıracā çıḲar- Emekliye ayırmak, hizmet dışına çıkarmak.

“yavuzu ıracā çıḲarmā karar verdilē çeḲdilē qaraya parçaladılā” (YYA/27.148)

kırk yak-: Kırk uçurmak; bebek kırk günlük olduğu gün gerçekleştirilen tören.
“yānız altın yüzük vāsa kırkı yakılıyokan meseḷā kırk birde yıkādıK” (YYA/ 9.82)

kirez beni gibi kal-: Dağınık ve seyrek bir biçimde, tek tük kalmak.
“milleT kirez beni gibi kalmış” (YYA/11.109)

koltúyá veril-: Gelini attan indirmek.
“gelin koltúyá verildi” (YYA/25.285)

laplak git-: Bir anda devrilmek, yıkılmak.
“tūla duvar laPlak gider” (YYA/26.363)

māne yap-: Bahane bulmak.
“ōle ōle māne yapālādı” (YYA/31.106)

nāre ver-: Yüksek bir sesle haykırmak, nara atmak.
“hadi veridik nāreyi” (YYA/9.55)

parayı ek-: Parayı basmak, çok para harcamak.
“zengin adamdı eKdi parayı fakır yapamayodu” (YYA/9.13)

pırasa gibi yayıl-: Hareketsizce uzanmak.
“yedi sekis tane asker pırasa gibi yayıldı” (YYA/12.73)

selbese düş-: Serbestleşmek.
“sene ilerlediKÇe herkez moderen oldu selbese düşüldü” (YYA/9.11)

telefon çek-: Telefon etmek.
“nōlur arada bi telefon çekin...” (YYA/15.91)

tıK tıKır tıkan-: Bir anda tıkanıp nefes alamayacak gibi olmak.
“duramiyóm sankin tıK tıKır tıkanıvēcem” (YYA/31.156)

yer yerine gir-: Yer yerinden oynamak

“bēn bi kere küçükken oldu ku yer yerine girdi” (YYA/8.107)

A. I.II. Kelimeler

A. I.II.I. Adlar

A. I.II.I.I. Âdet, inanç ve günlük yaşam ile ilgili adlar

ğadē kedē: Hıdrellezle ilgili bir halk inancı; "Toprağa ekili olan yeşil soğanın iki yaprağı eşit olarak kesilir, birine siyah birine beyaz ip bağlanır, sabah bakıldığında siyah ipin bağlı olduğu dal uzamışsa o senenin keder, beyaz ipin bağlı olduğu dal uzarsa iyi kader getireceğine inanılır."

“bayram gibi o ğadē kedē” (YYA/8.33)

heyāmol: Bir düğün adeti, "Düğünlerin ikinci gecesi düğünün ardından gerçekleştirilir. Köy gençlerinden biri sırtına bir çuval alır ve diğer gençler de onunla beraber tüm köyü dolaşır. Köylülerden mısır, buğday vb. toplarlar. Daha sonra bunlar köy bakkalında çerez vb. ile takas edilir. Oğlan tarafından alınan yemekle birlikte yenilir."

“*heyāmōl de yaS buydey toplādıK misir toplādıK*” (YYA/32.211)

kaᅅgurudan: İkinci vaktinde gerçekleştirilen, yiyeceğın çoğunlukla zeytin ekmekten ibaret olduğu yemek öğünü.

“*accıK dinneneyim diye kaᅅgurudan yirsin*” (YYA/25.19)

kısır kına gecesi: Gelinsiz kına gecesi.

“*kısır kına gecesi derlerdi yāni gelin_olmayan dūn*” (YYA/13.39)

yolbastı: Düğün konvoyunun önünün para almak amacıyla kesilmesi adeti.

“*gelirken yollarda yolbastı olur*” (YYA/25.277)

A. I.II.II. Meyve, Sebze, Bitki Adları

aydöndü: Ayçiçeğı, gündöndü, "Helianthus annuus".

“*yālarımızı kendimiz çıkarıyoduK aydöndüden*” (YYA/21.199)

gevirTleK: Dikenli eşek marulu, "Sonchus asper".

“*gevirTleK dēriz_una u da sütlü ot*” (YYA/22.36)

ğolden: Sarı veya yeşile çalar bir rengi olan, seyrek benekli bir elma türü

“*sıtaK_elması ğirmızı u ğirmızı elma ğolden var sarı.*” (YYA/27.38)

hırdellez çiçeyi: Erguvani salep, "Orchis purpurea".

“*hırdellez çiçeyi dēriz en ēysi udur*” (YYA/18.56)

holmer: Tüylü bir şeftali çeşidi.

“*başka şeftāli vādır hani holmer derlēdi u tüylüydü*” (YYA/18.118)

kirpiliK: Papatyagiller familyasına ait bir bitki cinsi, kirpi otu, "Echinacea".

“*meseĴā kirpiliK otu var yonca otu var*” (YYA/4.102)

özdük : Mürdümük, "Lathyrus sativus".

“*özdük diye bi yiyceK vardı*” (YYA/21.191)

panğal: Çalı.

“*panğal diye öle bi komşu arasında lağaP geçmiş*” (sor.)

sarhoş_elması: Ekşi elma.

“*sarhoş_elması eKşi sarhoşlar yir en fazla*” (YYA/27.40)

sıtaK: Kırmızı renkli bir elma türü.

“sitaK elması ğırmızı u ğırmızı elma” (YYA/27.37)

sütveren: Sütleğengillerden, yaprak sap ve köklerinde süt görünüşlü, kekre ve yakıcı bir öz su bulunan, verdiği öz su türlerine göre hekimlikte ve sanayide kullanılan, yedi yüz kadar türü bilinen, bir veya çok yıllık bir bitki, sütleğen, "Euphorbia".

“sütveren otu var sirdili var” (YYA/4.101)

tentere²: Duman ağacı, tetra, tetre, tetere olarak da adlandırılan, yaprakları genellikle cilde sürülerek veya yaralara kompres yapılarak kullanılan bir bitki, "Cotinus coggygia".

“tentere otumuş kocağarı ilacı” (YYA/26.274)

tiftil: Meralarda yetişen, hayvanları otlatmada da kullanılan, yoncaya benzer bir çeşit ot.

“tiftil otu bildimiz ot işTe u da” (YYA/22.35)

yılbıt: Hodangillerden, çiçekleri hekimlikte kullanılan ve kökü kavru olarak yenilen, bir yıllık ve otsu bir bitki, hodan, "Borago officinalis".

“yılbıt böyle bi kökdür kalabaKdır böyle hem biraS acıK tüylü dişlidir” (YYA/26.233)

A. I.II.I.III. Hayvanlarla İlgili Adlar

arako: Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavrusu, piliç.

“civcinin bi büyü bi ismi vā arako dellē” (YYA/10.62)

avāve: Sert kabuklu bir çeşit böcek, mayıs böceği, avāve arısı diye de geçer, "Melolontha vulgaris".

“en çoK sivrisineK karasineK göve avāve böcē bunnardır ölüm” (YYA/25.379)

boKlu serçe: Serçegillerden, insanlara yakın yerlerde yaşayan, kışın göçmeyen, koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş, "Passer domesticus".

“meseLā boKlu serçe var çingene kuşu var” (YYA/4.92)

burunçıralı: Karatavukgillerden, tüyleri kara, meyve ve böceklerle beslenen ötücü kuş, "Turdus merula".

“burunçıralı deriz onun erkekleri burnu kırmızıdır” (YYA/4.89)

cadı: Kuluçka tavuk.

“hem ğortlaK hem cadı aynı yola gelir” (YYA/23.147)

çingene kuşu: Bir tür serçe.

“meseLā boKlu serçe var çingene kuşu var” (YYA/4.92)

danğıç: Buzağı.

“bunnā danğıç derlē bızā” (YYA/26.187)

ğortlaK³: Kuluçka tavuk.

“hem ğortlaK hem cadı aynı yola gelir” (YYA/23.147)

A. I.II.I.IV. Yemekler ve Yiyecek-İçeceklerle İlgili Adlar

² Derleme Sözlüğü'nde aynı anlamda “tetere” biçiminde bir kelime mevcuttur.

³ Derleme Sözlüğü'nde aynı anlamda “kortlak” biçiminde bir kelime mevcuttur.

ğahğah / eşili ğahğah: Bir yemek ismi, "Ekşili köfte çorbasına benzer fakat ekşili köfte içerisindeki kıymalı köfteler yalancı köfte olarak yapılır. Yalancı köfteler için un, soğan ve kekikle hazırlanan bir hamur yapılır. Bu hamur ile bir çorba pişer, buna eşili ğahğah denir."

"*unun adı eşili ğahğahdır içine limon sıkāsın unun*" (YYA/25.307)

ravaK: Şerbetin koyu kıvamlı biçimi.

"*ravaK şeker şerbeti ama koyu yapılyu tabi*" (YYA/13.304)

A. I.II.I.V. Hastalıklarla İlgili Adlar

ğara leke: Venturia inaequalis adlı mantarın neden olduğu bitki hastalığı.

"*yaw hastalıK çoK oluyo ilaç atmasan ğara lekeden elma alamayoz*" (YYA/34.55)

örtleme: Bir göz hastalığı, katarakt.

"*unnā örtleme olur*" (YYA/25.44)

sahaT⁴: Çıban kabuğu.

"*sahaTlara yaralara birebir geliyodu*" (YYA/30.15)

şanzona / şanzone: Ağaç hastalıklarına yol açan bir çeşit ağaç biti.

"*şanzona bu da bir aç biti*" (YYA/27.50)

"*şanzone diyola bi hastalıK vā*" (YYA/28.45)

A. I.II.I.VI. Yer ve Mekânlarla İlgili Adlar

ğiyıcıK⁵: Pek yakın, komşu yer.

"*bubamlar görüyolā hemen gömüveriyola bi ğiyıcıe*" (YYA/28.8)

tiltilik: Tilkilik, tilkilerin çok bulunduğu yer.

"*beşikdaş orada tiltilikdir*" (YYA/35.100)

yarım_oda: Çok küçük boyutlu oda.

"*bi yarım odada ğayinnem oTdu*" (YYA/32.47)

zevge: Yeşillik alan.

"*manavlā oraya zevgeye geliyolā on beş āne*" (YYA/26.97)

A. I.II.I.VII. Çocuk Oyunlarıyla İlgili Adlar

Yalova İli Yerli Ağızından derlenen çocuk oyunları ile ilgili söz varlığı hem nicelik hem de nitelik açısından ayrı bir makalenin konusunu oluşturacak hususiyetler taşıdığı için söz konusu kategori; bu makale yazılırken henüz yayımlanma aşamasında olan "Yalova İli Yerli Ağızının Çocuk Oyunlarıyla İlgili Söz Varlığı" isimli makalede ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Dolayısıyla burada söz konusu kategoriye ait terimlerden Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde bulunmayanların isimlerinden örnekler verilmesiyle yetinilmiştir; *abilem ğubilem, alaylı bulaylı, ara kesmece, cinçukuru, cörtcört, çoban_oyunu, dozdoz, ğale devirmece, ğıTğıdaK, göT_eşmece, lepak, nergistutan, pisipisi, reyis topuz, tanğa, tepmece...*

A. I.II.I.IX. Nesne Adları

⁴ Derleme Sözlüğü'nde aynı anlamda "sakat" biçiminde bir kelime mevcuttur.

⁵ Derleme Sözlüğü'nde aynı anlamda "kıyıcık" biçiminde bir kelime mevcuttur.

dayama yastıyı: İçi ot dolu yastık, sedirlerdeki arka ve yan yastıkları.
“alt tarafını ayrı yayadıK bi de duvara yastık dayama yastıyı dèrlèdi” (YYA/17.55)

fırça: Üniforma.
“o beyaz fırçaları giymişlè şelè geminiñ kaPtannarı” (YYA/9.171)

kukle: Dantel veya nakış ipliği yumağı, kuka.
“baK kukleyen yapadıK masıra dèyil” (YYA/32.226)

rāt yatā: Yer yatağı.
“baTdāniye yayarıS yere onun_üssüne yatırırız onun baTdāniyenin üzerine çarşaf veririz rāt yatā...” (YYA/25.481)

toşaméÇ: Yün veya iplik eğrilen iği ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım küre biçiminde, ortası delik ağaç veya kemik parça .

“altında da şöle toşaméÇi vardı uzun” (YYA/3.20)

tabıraç: Lazımlık.
“bezliyom yapamayo tabıraçdan şinci” (YYA/31.131)

A. I.II.I.X. Diğer Adlar

aşır: Takla.
“orda māni sölèlè aşır atālā” (YYA/23.36)

çıyırğı: Şarkı, türkü.
“dünüm işTe çalgılı çıyırğılydı” (YYA/18.23)

marika: Rum hizmetçi kadın, Rum işçi kadın.
“o zaman o şèleri gavur karıları o marikaları çalışdırıyolarmış” (YYA/12.33)

terāziya: Ayar.
“aKlıni başına topla diyo terāziyanı bil diyo” (YYA/31.130)

I.III.Sıfatlar ve Zarflar

asrin: Çağa ayak uyduran.
“asrin bu şaşırđı yā” (YYA/26.357)

cinciK / cinni: Cin fikirli, uyanık, kurnaz, Bkz. şeytanni.
“şeytanni deriz cinciK var var cincik öle dèriS” (YYA/25.36)

“şeytanni deriz cinni deriz” (YYA/25.36)

diKlemeye: Diklemesine, dik bir şekilde olan.
“diKlemeye kazan_oturur mu” (YYA/25.197)

görgün: Görgülü.
“ben öle görgün yiden çıKTım” (YYA/9.106)

güSenç: Hoşa giden, istenen şekilde.

“böreK gibi olur güSenç hem yımışar” (YYA/17.123)

ilēden: Eskiden, önceden.

“sincik nēdē her şey güzel ilēden yapamayoduK” (YYA.22/67)

imtānlı: Okullu, okumuş, sınav kazanmış.

“imtānlı ebe geldi çocuKları o aldı” (YYA/5.208)

kalabaK⁶: Büyük, iri.

“yılbit böle bi kökdür kalabaKdır böle” (YYA/26.233)

şahse: Özellikle.

“ille halam şahse halam...” (YYA/26.118)

şeytannı: Cin fikirli, uyanık, kurnaz. Bkz. cinni, cinciK.

“şeytannı deriz cinni deriz” (YYA/25.36)

taKastuKa: Düşük nitelikli, işe yaramaz.

“fırına atıyular ondan sora çıkarıyular eKmeKler taKastuka” (YYA/13.367)

toKarlaK⁷: Yuvarlak.

“bi de yanaKlāmıza böle küçüÇüK toKarlaK pul yapālādı” (YYA/32.20)

yenī esme: Yeni yetme, yeni yetişen delikanlı.

“yenī esmeyiz böle dā asKere falan gitmeden āηadın mı” (YYA/1.168)

A. I.IV. Ünlemler

anī / unī: Şaşkınlık ve heyecan belirten ünlem.

“anī gī neredesin sen gī” (YYA/7.127)

“unī nōlmuş” (YYA/4.106)

böhō / ühū / üvū: “Daha neler” anlamında ünlem.

“böhō kaç sefe” (YYA/26.216)

“üvū torunnā bis sürü on tāneyi geçTi” (YYA/33.17)

“çıKtıK cama ki “ühū” karşıKı ev yıkıldı” (YYA/35.77)

ōw: Sevinç, beğenme, hayranlık anlatan ünlem.

“ōw eski bayramnā eski bayramnar” (YYA/26.44)

vāō: Beğenme, hayranlık anlatan ünlem.

“normaī yaparız zerde pilav vāō nohhuT patetis yemeyi zerde” (YYA/8.46)

A. I.V. İkilemeler ve Yansımalar

⁶ Derleme Sözlüğü’nde aynı anlamda “kabalak” biçiminde bir kelime mevcuttur.

⁷ Derleme Sözlüğü’nde aynı anlamda “tokalak” biçiminde bir kelime mevcuttur.

cinğır cinğır: Sesli, yankılı bir şekilde.

“horossa bi yaşına girdi mi ötē cinğır cinğır” ürü der öter” (YYA/23.137)

çalğılı çıyırğılı: Çalgılı türkölü.

“dünüm işTe çalğılı çıyırğılıydı” (YYA/18.23)

deh düh: Dehleyerek.

“deh düh deh düh geldiK işTe” (YYA/12.6)

geç keçin: Genç genç.

“mendil atannā mektup atannā hep te geç keçin tazelē” (YYA/9.167)

hatır hatır: Tüylü bir şekilde.

“ellēni biraS şe yapā acıtmaz ama hani hatır hatır böle toprān icinden böle böle çıkar” (YYA/26.234)

lapır lupur: Çok sayıda ve kendiliğinden.

“suvalar lapır lupur dökülüyo böle” (YYA/20.52)

lıpıTıK lıpıTıK: Hızlıca.

“lıpıTıK lıpıTıK götürüyolā bunu” (YYA/26.282)

loP loP: Hop hop, hoplatarak.

“loP loP hoPlatırım seni hā” (YYA/26.244)

laPpadanaK: Lap diye.

“pijirgeci soğardı elini böle tutadı laPpadanaK” (YYA/13.343)

pıfır pıfır: Sıcacık.

“böle çıkarıdıK u böle tel tel olū pıfır pıfır peK güzel olū” (YYA/32.55)

şıkıdıK şıkıdıK: İki parmağını birbirine çarparak, şıkıdım şıkıdım.

“şıkā şıkıdıK şıkıdıK oynā” (YYA/7.27)

yıkılık dökülük: Yıkık dökük.

“çoK yıkılıK dökülüK olannarı da yıkdılā” (YYA/16.188)

A. VI. Fiiller

bozuKla-: Bozulmak, değerini kaybetmek.

“şindi böle çoÇuKlā bozuKladı” (YYA/6.10)

ğoyul-: Koyulaşmak.

“kendi oluveriyo çabıcaK ğoyuluyo suyu” (YYA/17.135)

ğuraKla-: Kurak hale gelmek.

“misir olmayo çünkü ğuraKlayo atıK da olmayo” (YYA/17.233)

maşamna-: Makamla şarkı söylemek.

“şindi makamnatma beni kaİP vā bende” (YYA/26.250)

A.II. Güncel Türkçe Sözlük'teki Kelimelerden Küçük Fonetik Farklılıklarla Ayrılanlar

A. II.I. Kelimeler

A. II.I.I. Adlar

A. II.I.I.I. Âdet, inanç ve günlük yaşam ile ilgili adlar

selavaT: Salavat.

“*hoca selavaT getirir*” (YYA/26.10)

teKbir: Tekbir.

“*teKbirlan götürüyoladı*” (YYA/8.5)

duba / düvê: Dua.

“*hoca dubasını yapar*” (YYA/26.17)

“*düvê ederdi*” (YYA/4.5)

eylençe: Eğlence.

“*bikaç senedir eylençe şe yapıldı*” (YYA/1.173)

eylenti: Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı, eğlenti.

“*ğırda o günü yiçeK iççeK eylenti yapālar*” (YYA/1.98)

hırdellez / hızirellez / hidrellez: Hıdırellez; Orta Asya, Ortadoğu ve Anadolu'da kutlanan mevsimlik bir bayram.

“*hırdellezde böle sāncaK gurāsın*” (YYA/18.128)

“*mesa bu akşam hızirellez akşamı di mi*” (YYA/13.61)

“*demeğ onu hidrellez orda deyēlendiriyō*” (YYA/1.67)

iramazan / remizan: Ramazan.

“*iramazan pideleri gibi yuvarlaK açarız*” (YYA/17.111)

“*miselā remizan davulları çalıyoladı*” (YYA/9.14)

küreş: Güreş.

“*kulübün organizesiyle küreşler yapıldı*” (YYA/38.24)

nezar: Nazar Duası.

“*büyüKlere nezar okurdu*” (YYA/30.19)

A. II.I.I.II. Meyve, Sebze, Bitki Adları

bezelle: Bezelye, "Pisum sativum".

“*misir çapaladıK bezelle ekēdiK*” (YYA31/108)

çaftāli / çeftāli : Şeftali, "Persica vulgaris".

“portakalını da yapıyō çeftālisini de yapıyo ğayısısını da yapıyo” (YYA/8.52)

“çeftāliye işe yapıyon onu āynı dōruyon bōraya şekerlen” (YYA/8.53)

damatis: Domates, "Lycopersion esculentum".

“önceden öle damatislē yoK̄Tu yazdan yaza damatis yiyoduK̄” (YYA/9.92)

fasilla / fasülle: Fasulye, "Phaseolus vulgaris".

“batçelere tāze fasilla salatalıK̄ dikiliyo” (YYA/3.32)

“gece çapa çapalıyo fasülle çapalıyo” (YYA/15.55)

fesleān / feslēn: Ballıbabagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli, bir yıllık ve otsu bir süs bitkisi, reyhan, fesleğen, "Ocimum basilicum".

“o ğadan çoK̄ biliyon fesleānın yaprāi kaç dermiş” (YYA/25.68)

“reçel içine feslēn dalı da atıyum ben mis gibi kōkuyu” (YYA/17.136)

fında : Funda.

“fında kōmürü yakıyolar” (YYA/1.203)

ğarabaş: Ballıbabagillerden, çiçekleri mavi veya menekşe renginde başakçıklar durumunda olan güzel kokulu bir bitki, "Lavandula stoechas".

“ğarabaş otu ğaynattırdı” (YYA/2.56)

ğaranfil: Karanfil, "Dianthus caryophyllus".

“ğuru ğaranfil oluyo ya ondan da ğaynaTılādı” (YYA/16.133)

ğazayāi: Ispanakgillerden, yaprakları kaz ayağına benzeyen bir bitki, kazayağı, "Chenopodium".

“salatası oluyo ğazayāinin” (YYA/21.202)

hışnab: Hünnapgillerden, yenilen meyvesi için özellikle Batı ve Güney Anadolu'da yetiştirilen dikenli bir ağaç, çiğde, hünnap, "Zizyphus jujuba".

“hışnabı haşlıyoS kabīni soyuyoS ādaya atıyoS kaynatıyoS” (YYA/35.35)

hüsüm: Üzüm.

“hüsüm hoşafıları pişēdi” (YYA/21.60)

ķiraz: Kiraz, "Cerasus avium".

“reçel de yapādıK̄ fişne reçeli ķiraz reçeli...” (YYA/21.89)

liylak: Leylak, "Syringa vulgaris".

“ısrığan ondan sōracāzıma liylak...” (YYA/18.57)

ölāmır: ihlamur, "Tilia"

"ormanda ölāmır çiçeyi dēriS toplāriS" (YYA/26.232)

piliş / pirinç: Pirinç, "Oryza sativa".

"onu ğıymalan pilişlen dolduruduK" (YYA/8.44)

sevli: Selvi ağacı, "Cupressus sempervirens".

"sevli dallarından da gelinin böyle başına süs yaparlardı" (YYA/11.16)

yılaf : Yulaf, "Avena sativa".

"ekin arpa yılaf unnar ekilirdi" (YYA/14.15)

A. II.I.I.III. Hayvanlarla İlgili Adlar

balamut: Bir tür balık, palamut, "Pelamys sarda".

"çinekop çıKdı bu sene balamut geldi" (YYA/9.120)

bızaK: Buzağı.

"ineK olur ineK döürunca bızaK olur" (YYA/23.131)

bova: Boğa.

"dişi olsa diive olu şey olsa bova olu" (YYA/41.60)

ğuluşka / kuluşka: Kuluçka.

"una ğuluşka ğortlaK taviK derle" (23.151)

"hem ğortlaK hem cadı aynı yola gelir yāni kuluşkaya yatması" (YYA/23.147)

ğurbāyi: Kurbağa, "Anura".

"tosbāyisi ğurbāyisi yılanı çıyanı ne vāsa toplamış ğālmiş" (YYA/32.285)

horos: Horoz.

"horossa bi yaşına girdi mi ötē" (YYA/23.137)

kağa: Gaga.

"dişilerinin burnu karadır kağası karadır" (YYA/4.90)

öküs: Öküz.

"ēkeK olan tosun u ēkeK onun böyüne öküs..." (YYA/27.62)

sardelye: Sardalya, "Clupea pilchardus"

"balıKçılā yasaKda mesele istavrit yaKālādi sardelye yaKālādi" (YYA/5.46)

sıvırcıK: Sığırcık, "Sturnus vulgaris".

"kuş ömaz olu mu bē ğülüm sıvırcıK delē..." (YYA/28.49)

sisek: Şişek, iki yaşında koyun.

"e sisek kafası işTe..." (YYA/8.85)

tilti: Tilki, "Vulpes".

"masar al sana işTe tiltinin Kamyonu var derdim" (YYA/35.103)

tosbāyi: Tosbağa, kaplumbağa, "Testudo".

“tosbāyisi gurbāyisi yılanı çiyanı ne vāsa toplamış gālmış” (YYA/32.285)

tüw: Tüy.

“yeniden böle bi tüw getirî una cadı dēlē” (YYA/23.150)

üküS: Öküz.

“en küçü bīzağ sonra tosun sonra ulur üküS” (YYA/41.59)

A. II.I.I.IV. Yemekler ve Yiyecek-İçeceklerle İlgili Adlar

çerbet / ūelbeT: Şerbet.

“u çerbet boyasını gorduĶ ğırmızı olurdu” (YYA/21.166)

“bebeĶ görmē gelennere ölē ūelbeT yapıldı” (YYA/16.135)

ğavaltı: Kahvaltı.

“bālki bi çay yapā ğavaltı gibi öle yiriz_ıştē” (YYA/32.113)

ğızarTma: Kızartma.

“istēsen ğızarTma yapāsın istēsen sulu yemek yapāsın” (YYA/21.78)

ğuūbaūı: Kuşbaūı.

“ūeftāliyi soyāsın dilim dilim ufaĶ ufaĶ ğuūbaūı dēriz” (YYA/16.86)

leçel: Reçel.

“leçeli biliyon” (YYA/35.36)

loğum: Lokum.

“loğum dēriz undan yaPālā” (YYA/28.21)

muĶarna: Makarna.

“muĶarna biūirim ğuru fasūlye biūirim nohut yaparım” (YYA/33.38)

pılam: Pilav.

“önceden loĶumnan pılam yapıyoduĶ firinnāda” (YYA/8.69)

samın: Somun.

“biS samın ekmeyi yaparıS” (YYA/25.337)

yıv: Yağ.

“fiūır fiūır suyunu yıvını çıkarı” (YYA/18.50)

yuvurT: Yoğurt.

“sāde sūtlen yuvurTlan yovurucan su ğomaycan_ıçine” (YYA/33.50)

zerzivāt: Zerzevat.

“manav_ışe zerzivāt satıyū” (YYA/8.95)

A. II.I.I.V. Hastalıklarla İlgili Adlar

feç / felū: Felç.

“feç tansiyūndan heraīde” (YYA/31.49)

“eşim ötte yanda felşli” (YYA/31.8)

ğızamıK: Kızamık.

“mesēlā ğızamıK oldu ğızamıya tātli yidirmezdıK” (YYA/21.271)

kireşleme: Kireçlenme, organik dokuların içinde kireç birikmesi durumu.

“kireşleme geldi evēt” (YYA/9.133)

A. II.I.I.VI. Yer ve Mekanlarla İlgili Adlar

bināre: Minare.

“bināre bi düşdü bi hopladıK havaya” (YYA/20.53)

deyimen / deyimmen: Değirmen.

“ayı da un getirmiş deyimenden çalmış derdıK” (YYA/17.162)

“deyimmennēden un getiridi” (YYA/17.184)

dükken: Dükkan.

“burda dükkendēn āKadeş vadı ranzada” (YYA/40.48)

ezzāne: Eczane.

“köşede market vār ğarşısında şey ezzāne var” (YYA/16.147)

fabrıka: Fabrika.

“o fabrıkaların oldū yerlē bu köyündü eskiden” (YYA/22.2)

ğamara: Kamara.

“çoluK çocuK moturun ğamarasına yaTdıK” (YYA/9.148)

ğoy: Koy.

“ilbaTda evlē vā yā orası ilbat ğoyu” (YYA/9.197)

ğuruluK: Araba hangarı.

“görüsün evin önünde ğuruluK dediyimiz böle işte” (YYA/17.199)

hanbar: Ambar.

“dünyāyı eker dıkerdıK samannıK dolardı hanbarlar dolardı” (YYA/14.17)

işehir: Şehir.

“şimdi işehir atlarından alındı” (YYA/29.51)

korluK / görülüK: Koruluk.

“burda korluK da çoK büyükmüş” (YYA/10.19)

“karşıda bekliyumuş adam görülüKda” (YYA/40.14)

köpürü / köpür: Köprü.

“köpürü böle köpür böyüK deyildi askiden” (YYA/9.170)

merdeven: Merdiven.

“merdevene çıkarılā gelini” (26.73)

mēsçit: Mescit.

“āç galdıysa oldū yere ufaK bi mēsçit yapın” (YYA/32.255)

mışmılalıK: Muşmula yetişen yer, muşmulalık.

“orlā böle kenarlā birden ayvalıKdı mışmılalıKdı” (YYA/9.151)

pençere: Pencere.

“pençereye veyāhut ki balkonu varsa balkona gelini dikerler” (YYA/25.283)

sā: Saha.

“bizim sādā doāl bi çim vardı” (YYA/38.48)

seynalıK: Tenha yer.

“orası seynalıK gitmēyom” (YYA/33.15)

tovalet: Tuvalet.

“af buyrun tovalete götürüyolā kelePçēlen” (YYA/26.130)

yıva: Yuva.

“yeniden ēv yaPmişlā yıva yaPmişlā annadın mı” (YYA/8.103)

A. II.I.I.VII. Uğraşı ve Mesleklerle İlgili Adlar

bızıkacı: Mızıkacı.

“başka merem bızıkacıları var unu biliyonuz mu siS” (YYA/23.78)

çuvuş: Çavuş.

“hemen çuvuşa diyu ğu bunu diyu kadroya geçirelim” (YYA/40.43)

dabrukacı: Darbukacı.

“çengi gelirdi kemancılar ondan sora dabrukacılar...” (YYA/12.207)

eniçber / erişber / reşbē: Rençber, çiftçi.

“ama gene bu eniçberliK yāni çipçili devam eTdirdiK” (YYA/26.174)

“ne yaPdım askerden evel erişberlik çifçiliK” (YYA/26.85)

“eskiden reşbēliK vādı hayvancılıK vādı” (YYA/22.30)

kılıKçı: Kırıkları düzelten kimse, kırıkçı.

“onun kādeşi vardı karısının kardeşi kardoşko kılıKçı ōdu” (YYA/35.92)

maviz: Muhafız.

“anğarada maviz alayında...” (YYA/39.16)

meybacı: Meyveci.

“bi dā işTe meybacılıā başladıK” (YYA/26.174)

miktar / mühtar / müPdar / müTdar: Muhtar.

“ālli dēne miKtar gelse bu köy bōle oluyo” (YYA/9.117)

“mühtar da burda rızā dayi” (YYA/40.8)

“bubam u zamannā müPdardı” (YYA/18.6)

“şimdi bununku müTdar oldu” (YYA/31.123)

savci: Savcı.

“böyüğölünün da ğızı adliyede duruyo savci yanında” (YYA/32.92)

veterner: Veteriner.

“meselā şindi veterner gelir herkezin ahırına gider” (YYA/41.74)

A. II.I.I.VIII. Nesne Adları

baryağ: Bayrak.

“geminin kaPtannarı baryağ asmışlā” (YYA/9.172)

dābrıka: Darbuka.

“böle orğ morğ yoğtu ku öndan sona dābrıka çalınıdı” (YYA/19.5)

ferece: Ferace.

“kılıçköwde dıramalılar giyer ferece mācırılar giyer saya” (YYA/25.260)

ğoltuğ: Koltuk.

“döşeme alırlādı önceden şindi ğoltuğ bi şelē büfelē müfelē alınıyo” (YYA/8.21)

ğonsol: Konsol, duvar kenarına yerleştirilen, üstüne ayna ve başka süs eşyası konulan, çekmeceli, dolaplı mobilya.

“ğonsolu alırlādı ayna alırlādı dival döşeme alırlādı” (YYA/8.20)

ğalvur / ğalbur: Kalbur.

“undan sona ğalvurdan geçiriyosun unu ufalayosun” (YYA/33.49)

“evel zaman içinde ğalbur zaman içinde bi demirji baba vāmış” (YYA/21.108)

ğāyola / ğayrola: Karyola.

“mobilya felen böle bi şele yoğ yoğdu öle bi şey ğāyola bile zordu” (YYA/16.40)

“unun ğayrolasının altına şindi şey yatçağ ya...” (YYA/25.226)

ğıyafet: Kıyafet.

“öle pembeli bi ğıyafet aldılādı” (YYA/31.19)

hortom: Hortum.

“öbür türlü kesme yannardan böle hortom gibi çıkarır o ekmēin şekli bile değişiyu” (YYA/13.374)

istepne: Stepne.

“lasti patır patır parçaladığ hemen istepneyi tağdım” (YYA/12.219)

ğatda / taTda: Tahta.

“meselā bi kız bürda bi kız ürda üç tāne kız içinde u ğatdanın...” (YYA/12.237)

“tek ğaTlı kerpişden kerpiç_evlē bildin gibi taTdadan” (YYA/7.146)

kibit: Kibrit.

“diK_atarsa o reyiz_oluyo böle yana düşerse kibit topuz_oluyo” (YYA/4.60)

küleK: Küçük deniz teknelerini yürütmeye yarayan, bir ucu yassı, uzun ağaç, kürek.

“gece sandal baTdı batıçek küleK müleK yoK” (YYA/10.23)

lassik: Taşıtların jantlarına yerleştirilen, elastiki tekerlek bandajı, lastik.

“tam çınarcın_oraya geldim lan lassik_indi” (YYA/12.216)

manafatura: Fabrika yapımı her türlü kumaş, bez vb. dokuma.

“o zaman basmacılıK filán yapıyodu bölē manafatura götürüyüdu meselā” (YYA/12.100)

picama: Pijama.

“temiS picama çamaşırını çıkarTırıS giydiririS” (YYA/25.484)

civi / şivi: Çivi.

“Her taraftı āç şividir” (YYA/26.362)

toköz: Takoz.

“toköz tahta var āş bölē bi toköz..” (YYA/27.27)

tüpeK: Tüfek.

“tüpeK aTdık bilmem ně āPdık” (YYA/26.225)

tülbeT : Tülbent.

“ben paralan oyalâyom bu türbannarı tülbeT deyoS” (YYA/3.2)

teyip: Teyp.

“bi dūn_eylencesi yaparlā teyiplēlen” (YYA/7.156)

telepon: Telefon.

“u zaman meKtuP bölē telepon melepon yoK” (YYA/26.13)

yaslaş : Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta, yasaç.

“ondan sūna unu yaslāşla bölē açadıK” (YYA/32.51)

yenek: Yelek.

“olan_evine bohça gidēdi yenek yapālādı” (YYA/8.23)

A. II.I.I.VIII. Diğer Adlar

çenbē: Çember.

“bi çenbēdi bölē sallālādı bi kişi sallādı ādetimiz_ōlēdi bizim” (YYA/8.32)

çimente: Çimento (34.36)

“çimentesi mi eksiKdi ne olduysa yeni evlêde oldu” (YYA/34.36)

debirem / deplem: Deprem.

“son debiremde atığın şimdi ben ve bu kız tuvalete giTdiK”

“önceki deplemlêde de baca yıkıldı bizim” (35.81)

çoçuK / şocuK: Çocuk.

“bis çoçuKKan aynı işTe şimdiKi gibi...” (YYA/5.9)

“vallā şocūm benim anam yapıyodu rahmetli” (YYA/8.109)

ēyitim / iyitim: Eğitim.

“ēyitim ilkököl yavrum” (YYA/25.8)

“izmir bornovada kırK beş gün bi şey iyitimi gördük” (YYA/41.33)

forsat : Fırsat.

“ancaK zāten gece oynamaya forsat bulursun” (YYA/22.27)

ğahır: Kahır.

“sen bunun ğahrını nası çekiyosun dedi” (YYA/31.121)

ğavğa: Kavga.

“bi çorba pişiriP te önüme gomaTı hep ğavğa hep gavğa” (YYA/31.114)

ğayinne / ğayinvāīde: Kaynana.

“bi yarım odada ğayinnem oTdu” (YYA/32.47)

“benim gördüyüme göre ğayinvāīdem yımirtanın tepesini gırdı” (YYA/17.219)

ğayinpedē: Kayınpeder.

“ğayinpedē vādı ama u erken öldü” (YYA/31.90)

ğazı: Kazı.

“inşāt yapāKan hamamın meseġa yerini çıkarıyo meydana ğazıda” (YYA/1.18)

ğazıntı: Kazıntı.

“dere ğazıntılarını yapıyo dereyi ğazıyolar” (YYA/1.16)

ğıTlıK: Kıtık.

“eskiden böyle her şey bolluK nerdeydi ğıTlıK ğıTlıK” (YYA/17.31)

ğidiK: İki sıra arasındaki fazla açıklık.

“dişleri ğidiK kaynana...” (YYA/24.23)

ğocağarı: Kocakarı.

“gālmiş bi ğocağarıya” (YYA/32.270)

ğoku: Koku.

“*cenāzeye unnarı serperlēdi ğoku başka bi şey yoK*” (YYA/21.155)

ğolanyā: Kolonya.

“*gelen misāfirlerimize şeker ğolanyā dökeriS*” (YYA/3.15)

ğuraK: Kuraklık.

“*mısır ekiyüduK ama ğuraKdan şindi misir olmāyo*” (17.145)

ğuruluş: Kuruluş.

“*köwün ğuruluşunda evellēdē atıK nasıldı bilmeyom*” (YYA/32.220)

hamine: Büyükanne.

“*bi mezarlık vā urdan aşā diyüdu rāmeTli haminem*” (YYA/11.114)

ızın: İzin

“*iki gün üç gün ateş koPmazdı ızın almadan*” (YYA/11.147)

ışe / işē / işey / şew: Şey

“*kimi ışe derdi meseLā*” (YYA/5.23)

“*hā unu ışēle yakmış yunannınā*” (YYA/27.79)

“*her gün çamaşır asa çoK ışey yani temiS kadın*” (YYA/33.63)

“*şindī mālīyede çalışıyu şew çinācıKda*” (YYA/13.267)

iziyet : Eziyet.

“*kadri una çoK iziyet yapmış*” (YYA/39.58)

kāfire / kāfirin / kāfirun: Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanın, güzel kokulu bir madde.

“*ay derler bu kāfireylen mi beslemiş tenini*” (YYA/25.529)

“*gül suyu unnarı serperlēdi kāfirin unnarı serperlēdi cenāzeye*” (YYA/21.155)

“*kāfire de derler kāfirun da derler*” (YYA/25.530)

katleām: Katliam.

“*babası te katleāmdan önce gelmiş*” (YYA/13.30)

kece: Gece.

“*bi kece kına gecesi oludu eskiden*” (YYA/16.6)

kiçi: Kişi.

“*on kiçi giTdilē konuşuramadılā*” (YYA/26.79)

kötlük: Kötülük. (10.8)

“*kötlük yaPdı kötü karıydı*” (YYA/31.87)

külme: Gülme.

“*başlamışLā külmeye babama*” (YYA/10.36)

mābi: Mavi.

“şindi göztaşu mābidir” (YYA/26.332)

makit: Vakit.

“ölen namazı ikindi namazı her nese makit nerdese...” (YYA/26.153)

mandume: Manzume.

“oğulda şir oğuma mandume oğuma şelerinde...” (YYA/12.14)

māne : Bahane.

“öle öle māne yapālādi” (YYA/31.106)

māni: Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, mani, engel.

“māni olmuş yusufa” (YYA/13.179)

masar: Masal.

“masar al sana işte...” (YYA/35.105)

mātam: Matem.

“o gemi böyle mātam yeri gibi” (YYA/9.169)

meçbir: Mecbur.

“ana baba veriyodu da gız meçbir gidiyodu” (YYA/17.48)

memneket: Memleket.

“senin memneket neresi” (YYA/33.20)

nāre: Nara.

“hadi veridik nāreyi” (YYA/9.55)

nüzum: Lüzum.

“nüzum yoğ ki” (YYA/35.115)

ölşme: Ölçme.

“herangi bi kanını ölşme bi şeyi ölşme yoğ” (YYA/20.90)

örçü: Ölçü.

“at semer örçüsü verdi mi...” (YYA/4.77)

ötte: Öte.

“eşim ötte yanda felşli u” (YYA/31.8)

partı: Parti.

“aşā yuğarı ellide demoğrat partı guruldu” (YYA/1.178)

podra: Pudra.

“boya sürēdi bi parça böyle podra bi şē yüze yazmağ yoğ bizde” (YYA/19.19)

segizen: Seksen.

“on bir yaşında bunu geydim segizen yaşındayım dā bu başımda” (YYA/90.185)

selseli: Serseri.

“*bunnā gāfil dedim selseli bunnā dedim men*” (YYA/1.126)

tayın: Tayin, atama.

“*senin tayınını yaptım ben dedi*” (YYA/1.164)

tefā: Defa.

“*ben iki tefā evlendim*” (YYA/1.102)

temen: Temel.

“*bizim evi yaKmışlā temenleri duruyomuş ta heP tepeden yanmış*” (YYA/35.75)

usil / üsuī: Usul, yöntem.

“*yeni usil gene aynı öle*” (YYA/18.23)

“*görücü üsulū oldu bizimkisi*” (YYA/26.19)

uyun: Oyun.

“*sōra billik deriz billik uyun oynardıK*” (YYA/4.27)

üteki: Öteki

“*ütekilē ölmüş bunun ipi koPmuş kaçmış*” (YYA/41.14)

vır: Var.

“*ne aklına geliyose her şē vır*” (YYA/7.47)

yavmır: Yağmur.

“*yavmur yavıyodu yalınS*” (YYA/32.10)

yuK: Yok.

“*bi ufaK çakı ānadın mı unun da sapı yuK āzı kopmuş*” (YYA/40.56)

yūnanlı: Yunan.

“*yūnanlılar burayı işgaī eTdī zaman...” (YYA/38.53)*

zene: Sene.

“*merSivonda iki zene...*” (YYA/28.32)

A. II.II.Sıfatlar ve Zarflar

arşap / yāşap: Ahşap.

“*eski arşap binalā merdevene çıkarılā gelini*” (YYA/26.73)

“*kerpiç tabi yāşap tahta āşları çaKmışlā aralarına kerpiç komuşlā*” (YYA/21.270)

betonarma: Betonarme.

“*ilk betonarma evi bu köwde ben yaPdırdım*” (YYA/29.55)

çaloğışıK: Soluk almadan yiyerek.

“*üsTüne de tarana gavırırdıK kızartıdıK üsTüne dökēdiK çaloğışıK yirdiK*” (YYA/32.64)

çindi / sincik / şimi: Şimdi.

“*çindi haīā yapannā vā*” (YYA/1.195)

“sincik nēdē her şey güzel ilēden yapamayoduK” (YYA.22/67)

“atıyosun şimi iki ğurup oluyo böle” (YYA/10.69)

dürüz : Dürüst.

“öle bi dürüz çoÇuKdu” (YYA/13.219)

éttiyar: İhtiyar, yaşlı.

“biri tāze oluyo biri éttiyar oluyo dedilē” (YYA/8.34)

ezanneyin: Ezan zamanında.

“ezanneyin geldi kapadilā beni” (YYA/28.27)

ġarıp / ġarip: Garip.

“ötme ey ġarıp bülbül” (YYA/32.134)

“öle bi fakirler vardı ki eKmeK bulusa çoluK çocuK böle ġarip yiyemiyodu” (YYA/15.149)

ġarmanġarışıK: Karmakarışık.

“ġızlā da binē olannā da böle ġarmanġarışıK olur yāni” (YYA/23.124)

ġoyuK: Koyu.

“erkeklerinki burnu kırmızıdır diKġat et sarı ġoyuK sarıdır” (YYA/4.90)

ġündüzzevin: Gündüz vaktinde.

“ġündüzzevin herkez oynar tepişir” (YYA/36.25)

hakikatan: Hakikaten.

“alayı bi konturol et hakikatan yanıyū mu yanmıyū mu” (YYA/38.15)

ıTıK: Artık.

“ġarışdırısın böle ıTıK başlā göz göz olmā” (YYA/18.48)

ġālība: Galiba.

“bi baKdım diyu babam burası ġālība engere denizi” (YYA/10.24)

mubārek: Mübarek.

“bu seneden evvel mubārek remezanda beni tanıyannar bana çoK para veriyodu” (YYA/15.45)

muġlu: Mihli, mihlanmış.

“işde bir sopanın ucunda şöle bi tahta muġlu unnan ateşi çekiyoz” (YYA/21.216)

pörüşan: Perişan.

“sabahdan sabā çalışıyu vallā hepsi pörüşan” (YYA/15.16)

sahroş / sarfoş / sarloş: Sarhoş.

“sahroş çoK olurdu yerlere yatallādı” (YYA/41.17)

“undan sona içki içiyolādı sarfoş...” (YYA/32.217)

“sarloş olurlardı eskiden sarloş” (YYA/35.33)

sankin: Sanki.

“duramıyóm sankin tıK tıKır tıkanıvēcem” (YYA/31.156)

sonu: Sonra.

“sonu sonu acıK işşe birer pāçaÇık açılmışıS” (YYA/2.40)

şöre: Şöyle.

“çömlEK var şöre şu kadan bi çömlEK” (YYA/13.62)

yabançı: Yabancı.

“komşulā yardım eder bütün komşulā toPlanır hısım aKrabası yabançısı da dāhi oša” (YYA/26.158)

A. II.III. Edatlar, Bağlaçlar ve Zamirler

felam / filam / filem: Falan.

“öküzlen ekiyoz traKtor felam yoK” (YYA/26.163)

“öle gırğıra filam gitmeyo” (YYA/8.91)

“çiftetelli filem oynālar” (YYA/27.25)

göle: Göre.

“erkeklē kēndilerine göle çalgı şe yaparlar” (YYA/21.7)

haġbu / halbusuġı : Halbuki.

“haġbu biz denizden gaçıyoduK” (YYA/9.147)

“halbusuġı adam da oralımış” (YYA/26.385)

kıdan: Kadar.

“bizim māġlede u kıdan yoKdu” (YYA/41.52)

mādemse: Meğerse, demek ki.

“mādemse anamın bubamın ekmēi yoKmuş yidirmeye dēmeK dēyom” (YYA/6.18)

mehem: Meğer. (YYA/25.393)

“mehem ki onnar almışlar götürmüşler” (YYA/25.393)

meseā / mesenā: Mesela.

“seKsek_oynullādı meseā” (YYA/12.196)

meyē / meyer: Meğer.

“meyē telefonum bozuKmuş” (YYA/15.91)

“meyer bütün eve doldurmuş” (YYA/13.272)

A. II. IV. Ünlemler

ollāhi / vıllā: Vallahi.

“ollāhi çekilmez bu dedi hemşirelē” (YYA/31.122)

“vıllā hiç Tā telefon açmadılar” (YYA/15.107)

A. II. V. Fiiller

bāvīşla-: Bağışlamak.

“allah bāvīşlasın ölunu” (YYA/2.7)

bayala-: Bağlamak.

“örekeyi bayalayoduK ilēnde işleyoduK” (YYA/21.231)

bılaK-: Bırakmak.

“üç günnüK gelin bılaKdıK giTdiK” (YYA/26.15)

cázāla-: Ceza vermek.

“aç_avcuju dēdiK cázālardıK” (YYA/4.63)

cuvapla-: Cevaplamak.

“bu súaġleri sordu bunnarı cuvaplayın dedi” (YYA/1.129)

çoğal-: Çoğalmak.

“şimdi meseġā her şe çoğaldı” (YYA/9.90)

ğaniş-: Karışmak.

“analā bubalā verirdi ġızlar_ardıK ğanişmazlādı hiç” (YYA/2.36)

ğarerle-: Ölçü ve tartıya dayanmaksızın, gözle oranlayarak hesaplamak, tahmin etmek, kararlamak.

“istē öle ğarerle istē öle ğarerle” (YYA/16.103)

ğası-: Kaşımak.

“ellerine böle eldiven geçirilēdi ğasıTdırmazlādı” (YYA/21.276)

ğiriT-: Kırılmak.

“gelinnē ölē ğiriTıyoduK” (YYA/32.19)

ğoru-: Korumak.

“şeytan şeyinden saKlālā yani gorurlā yani” (YYA/11.103)

ğoşdur-: Koşturmak.

“ğoşdurullādi işeyi topu biraKıllādi” (YYA/8.119)

ğovla-: Kovalamak.

“ğoyan adam alıdı bi dā unnarı unu ğovlādi” (YYA/21.49)

ğundaKla-: Kundağa sarmak.

“doğum yaPdī zaman bebēi güzel ğundaKlarlardı” (YYA/11.97)

ğutla- : Kutlamak.

“hıdrellez ğutlardıK” (YYA/37.17)

kaşıl-: Kaşınmak.

“undan sonra patladıyo tabi kaşıldıyı için” (YYA/17.266)

kuşet- : Kuşatmak.

“haççe gelini giydirmişlē kuşetmişlā” (YYA/32.291)

kutul-: Kurtulmak.

“yāni kaçannar kutulmuş” (YYA/28.12)

niyetlā-: Niyet etmek.

“evden ne niyetlāsen...” (YYA/16.44)

söne-: Söylemek.

“u talladan u tallaya māni söneyelek...” (YYA/32.240)

şekerle-: Reçeli hazır hale getirmek.

“ğabına da şekerleyebilisin” (YYA/16.89)

uffala-: Ufalamak.

“unnāi uffalādiK gide baKkalda satādıK” (YYA/34.29)

uzalT-: Uzatmak.

“biz uzaldıyoz kelimeleri” (YYA/9.176)

uv-: Ovmak.

“bi şey oldıyu zaman da uvuyodu bālayodu sarıyodu” (YYA/21.277)

yaĥalan-: Yakalanmak.

“kemaḻis yahalandı türK ordusu dāıldı diye doldurōmuş boyna” (YYA/39.91)

yaşla- : Haşlamak.

“ḻāna yapraKlarını yaşlayon” (YYA/9.67)

yavınla-: Yayınlamak.

“atatürk hemen bi tāmim yavınlyū” (YYA/12.86)

yelleş- : Yerleşmek.

“rumnā buraya beş on āne yelleşiyolā” (YYA/39.31)

yivur- / yovur-: Yoğurmak.

“bi Parça hamır yivururduK” (YYA/32.51)

“sütlen yuvurTlan yovurucan” (YYA/33.50)

B. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü’nde Yer Aldıkları Halde Yalova İli Yerli Ağızında Anlamları Farklı Olan Sözcükler

B. I. Kelimeler

B.I.I. Adlar

B.I.I.I. Âdet, inanç ve günlük yaşam ile ilgili adlar

obur⁸: Dünya mitolojisinde de çok yaygın olarak görülen, insanlara kötülük eden mitolojik bir yaratık, kötü ruh. [krş. obur: Evcil hayvanların geceledikleri çevresi çitsiz ve duvarsız kuytu yer. obur: Hortlak. obur: Sinde yatan ölü. DS.]

“sōra bi obur dadanyo burda” (YYA/11.107)

telek: Gelinleri süslemek ve düğüne hazırlamakla görevli kimse. [krş. telek: 1.Kuş, tavuk vb. hayvanların kanat kalemleri. 2.Kuş, tavuk gibi hayvanların tüyleri. telek: Süpürge çöpü. telek: Her çeşit bitki yaprağı: Dut teleği, bağ teleği. telek: Bağlam, tutam. telek: Sergen, raf. telek: Armağan. telek: Hamamlardaki erkek yıkayıcı. telek: Hamamda kadın yıkayıcı, tellak. telek: Kasketin siperi, yaprak, sayfa. DS]

“ğayınvāḻdem telekdi süslüyodu gelini” (YYA/17.38)

yedeK: Düğünlerin ikinci gününde giyilen gelin elbisesi. [krş. yedeK:1. Kahve ocağında, su kaynatılan musluklu teneke. 2. Cezve. 3. Küçük kazan. 4. Testi. 5. ibrik. 6. Yağ kabı. 7. Gazyağı kabı. 8. Bakır çaydanlık. 9. Güğüm. 10. Büyük çay demliği 11. Su konan kap, kova. 12. Küçük sepet. yedeK: Kağnılarda boyunduruğu oka bağlayan ağaç çivi. yedeK: Arabayı çeken çatal ağaç. yedeK: Elle çekilip götürülen hayvan. yedeK: İp, kayış, zincirden yapılan yular, yuların elle tutulan bölümü. yedeK: Koyunlara takılan iri çan. yedeK: Madensel bilezik. yedeK: Ekmekçilerin, odun çatmak için kullandıkları demir uçlu kürek. yedeK: 1. Kahve ocaklarında kullanılan kapaklı, kısa kulplu bakır kap. 2. Çinko ibrik. DS]

⁸ Derleme Sözlüğü’nde “hortlak” ve “sinde yatan ölü” anlamlarıyla geçse de Yalova İli Yerli Ağızında tespit edilen “obur” kelimesi “Mezardan çıkararak insanları korkuttuğuna inanılan yaratık” ve “ölü”den ziyade çeşitli Türk ve dünya topluluklarının mitolojisinde de görülen bir mitolojik yaratığı işaret etmektedir. Bu mitolojik yaratık hakkında bilgi için bkz. Çulpan Arifova Çetin, “Tatar Türklerinde Mitolojik Varlıklarla İlgili Mitler ve İnanışlar”, *Bilgi*, 2007, ss. 1-32.

“cumā günü aKşamı yedeK dēlēdi unı giydirilēdi” (YYA/32.13)

zıbar: Yatsıdan sonra yenen yemek öğünü, diğer yörelerde “yat zıbar yemeği”, “yatgeber”, “geberyatlık” olarak da geçmektedir. [krş. zıbar: Posa. DS]

“yatsıdan sōra yatarken yinen işTe yemē zıbar yemeyi dēriz” (YYA/25.22)

B.I.I.II. Meyve, Sebze, Bitkilerle İlgili Adlar

tohalaK / tokalaK: Tohum, afyon tohumu. [krş. tokalak: Topak, küçük parça. tokalak: Kısa boylu, tıknaz. tokalak: Koyun, keçi vb. hayvanların kuyruk altındaki tüylerine yapışan pislik. tokalak: Yuvarlak, yumru. DS]

“u afyonu ekerdi tohum tohum kendi büyüTürdü bōle tohalaKlarını da cizādi” (YYA/30.7)

“tokalaK afyonun tokalāi tohumu yāni” (YYA/30.8)

B.I.I.III. Hastalıklarla İlgili Adlar

ballama: Kurtçuklardan kaynaklanan bir elma hastalığı. [krş. ballama: Karın ağrısını geçirmek için bal ve kuru nane karıştırılarak yapılan kocakarı ilâci. DS]

“gurtlā yapıyo ballama çıkarıyo” (YYA/27.45)

B.I.I.IV. Uğraşı ve Mesleklerle İlgili Adlar

ebebe: Doğum işini yaptıran kadın, ebe. [krş. ebebe: Körebe oyunu. ebebe: Cansıkıntısı, bıkkınlık, yorgunluk bildirir ünlem. ebebe: Salyangoz. DS]

“önceden ebebe vādi” (YYA/8.75)

kaaya/ kahya: Koyun sahibi, sürü sahibi. [krş. kāya: Muhtar. kahya: Yufkaları birbirine sararak yapılan bir çeşit fırın böreği. kahya: Muhtar. DS]

“kāya verir ordan bi kuzu” (YYA/10.50)

“o kahyalardan birer tāne kuzu alır” (YYA/37.19)

B.I.I.V. Nesne Adları

gayıK: Kayık şeklindeki salıncak. [krş. gayık: Kızak. gayık: Artık, bundan böyle. DS]

“bayramda yanı öle olurdu yanı gayıK sancāi gayıK dēlēdi ona” (YYA/23.122)

B.I.II. Zarflar

ille: Hele. [krş. ille: Eşeklere takılan ip üzengi. ille: Olasılıkla. ille: İlla. ille: Mutlaka. krş. DS]

“ille halam şahse halam...” (YYA/26.118)

tekerleme: Yuvarlayarak, gelişigüzel. [krş. tekerleme: 1.Masallara başlarken söylenen yarı anlamlı yarı anlamsız sözler. 2.Atasözü. DS]

“*ben tekerleme ānaTdım yāni işte*” (YYA/117)

B.II. Fiiller

bicel-: Yumuşamak, sulanmak. [krş. bicel-: Nazlanmak. DS]

“*Unu çalkalayo çalkalayodu biceldiyodu bālayodu sıkı sıkı*” (YYA/8.110)

ğırıl-: Kibarlaşmak, kırıtmak. [krş. ğırıl-: Küsmek. ğırıl-: Kırılmak.]

“*bizim şey sözlerimiz ğaba ğırılamayoz biz*” (YYA/9.79)

yüzle-: Yüz vermek. [krş. yüzle-:İyilerini seçip ayırmak. yüzle-: Mindere, yastığa yüz geçirmek. yüzle-: Harmanda sapı döğenle sürmek. yüzle-: 1. Yüzleştirmek, iki kişiyi yüz yüze getirerek bir sözün doğruluğunu, söylenip söylenmediğini araştırmak. 2. Yüzüne vurmak, yüzüne karşı söylemek. yüzle-: İşi baştan savmak. DS]

“*biraz yüzleyom ben unu yüzledim vakiT tepeme çıkıyo*” (YYA/25.6)

Sonuç

Yalova bir göç şehridir. Kırım Savaşı (1853-1856), Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878), Osmanlı-Yunan Savaşı (1897), Balkan Savaşı (1911-1913), Birinci Dünya Savaşı (1914-1918), Kurtuluş Savaşı (1923) gibi savaşlar esnasında ve cumhuriyet sürecinde yoğun göç hareketleri Yalova ve çevresindeki nüfusun büyük değişikliklere uğramasına yol açmıştır. Bu dönemlerde Yunanistan'dan, Bulgaristan'dan, Yugoslavya'dan, Romanya'dan ve Kafkas Bölgesinden gelen muhacirler Yalova ve çevresine yerleşmiş bunun yanında bazı unsurlar da göçle yahut mübadele yoluyla bu bölgeyi terk etmişlerdir. Nispeten yakın dönemlerden itibaren ise Türkiye'nin ekonomik açıdan daha az gelişmiş bölgelerinden Yalova'ya doğru yoğun bir göç dalgası söz konusu olmuştur. Tüm bunlara ek olarak, gelişen teknoloji ve kitle iletişim araçlarının Anadolu'nun her köşesine ulaşması göz önüne alındığında, Türkiye'nin en güçlü ekonomik bölgelerinden birinde yer alan Yalova gibi bir şehrin bu tür imkânlardan çok daha kolay ve çok daha yoğun bir biçimde yararlandığı ve bunlardan en fazla etkilenen yerleşim yerlerinden biri olduğunu söylemek hiç zor değildir. Göçler ve kitlesel iletişimin yoğun etkisi altında kalan Yalova yerlilerinin ağızları elbette ki bu etkileşimin izlerini net bir şekilde taşımaktadır. Söz konusu husus bu çalışmada incelenen kelime varlığı için de geçerlidir. Elde edilen kelime varlığının hem ilin göçmen unsurlarından hem ölçünlü yazı dilinden hem de şehrin sosyal ve ticari hayatının jargonundan etkilendiği aşikardır.

Yalova İli Yerli Ağızı metinleri derlenmeden önce özenli bir saha araştırması yapılmış ve yerli/Manav unsurların yaşadığı yerleşim yerleri tespit edilmiştir. Ardından, belirlenen 13 yerli köyüne ziyaretler düzenlenerek seçilen kaynak kişilerden 1000 dakikaya yakın ses kaydı toplanmıştır. Yukarıda incelenen söz varlığı bu şekilde elde edilmiştir. Elde edilen söz konusu veriler, Yalova İli Yerli Ağızının var olan kelime dağarcığının ancak bir bölümünü kapsamaktadır. Yapılacak farklı çalışmalar sonucunda tespit edilecek söz sayısı çoğaltılabilir. Bu araştırma ile Yalova İli Yerli Ağızında; Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde Bulunmayan; “Deyimler” kategorisi altında 20, “Adlar” kategorisi altında 65, “Sıfatlar ve Zarflar” kategorisi altında 14, “Ünlemler” kategorisi altında 7, “İkilemeler ve Yansımalar” kategorisi altında 12, “Fiiller” kategorisi altında 4 örnek kaydedilmiştir. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde söz konusu şekilleriyle bulunmamakla birlikte “Güncel Türkçe Sözlük'teki Kelimelerden Küçük

Fonetik Farklılıklarla Ayrılanlar” alt başlığı bünyesinde; “Adlar” kategorisi altında 200, “Sıfatlar ve Zarflar” kategorisi altında 28, “Edatlar, Bağlaçlar ve Zamirler” kategorisi altında 13, “Ünlemler” kategorisi altında 2, “Fiiller” kategorisi altında 30 örnek tespit edilmiştir. “Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü’nde Yer Aldıkları Halde Yalova İli Yerli Ağzında Anlamları Farklı Olan Sözcükler” başlığı altında ise; “Adlar” kategorisi altında 11, “Zarflar” kategorisi altında 2, “Fiiller” kategorisi altında 3 örnek göze çarpmaktadır.

KAYNAKÇA

ACAR, Kenan. (2013). Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü’ne Kandıra Ağzından Katkılar. **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 8/9. pp. 376-386.

BİRAY, Nergis. (2009). Denizli Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume. 4/8. Fall, pp. 747-776.

ÇELİK, Anıl. (2018). Yalova İli Yerli Ağzı İnceleme-Metinler-Sözlük. **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bursa.

ERDEM NAS, Gönül, (2012). Anamur Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Diyalektolog**. Kış, Sayı:5, ss. 33-45.

ERDEM NAS, Gönül, PARLAR Zahide. (2016). Bartın Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Diyalektolog**. Kış, Sayı:13, ss. 50-59.

ERDOĞAN, Songül. (2016). Niğde Yöresi Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **TÜBAR XL**. 2016-Güz, ss. 69-82.

ERSÖZ, Serpil. (2009). Nazilli (Aydın) Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies**. Cilt: IX. Sayı 2. ss. 37-62.

GÜVEN, Ömer. (2014). Zara (Sivas) Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**. Cilt / Sayı LI. ss. 63-77.

GÜZEL, Ferdi. (2013). Şahsuvar (Elazığ) Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Türk Dili**, S.728, ss.68-80.

GÜZEL, Ferdi. (2013). Şahsuvar (Elazığ) Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar II. **Diyalektolog**. Yaz, Sayı:6, ss. 15-33.

KAMACI, Duygu. (2011). Erzurum Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Mediterranean Journal of Humanities**. I/1. ss. 157-164.

KARAMAN, Ahmet. (2011). Sandıklı Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**. S.3, Kış, ss. 273-286.

KÜÇÜKBALLI, Fatih Numan. (2016). Bozkır (Konya) Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar.: **Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır Bildiri Kitabı**, ss. 643-658.

ÖZKAYA, Hakkı. (2015). Kırklareli İli Ağızlarından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. **RumeliDE Journal of Language and Literature Studies**. 2015.2/Nisan. ss. 33-39.

TOKAT, Feyza. (2014). Çavdır Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**. Sayı: 3/1. ss. 153-166.

TOKER, Mustafa. (2011). Derleme Sözlüğü ve Mersin Ağzı Sözlüğü'ne Tarsus Yöresinden Katkılar. **Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 6/3. Summer, pp. 1229-1249.

YILDIZ, Osman. (2007). Isparta Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları**. Volume 2/2. Spring. ss.790-800.

ZARİPOVA ÇETİN, Çulpan. (2007). Tatar Türklerinde Mitolojik Varlıklarla İlgili Mitler ve İnanışlar. **Bilig**, 2007 Güz. Sayı:43. ss. 1-32.

İnternet Kaynakları:

URL 1- Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas (Erişim Tarihi: 24.04.2018)

URL 2- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (Erişim Tarihi: 24.04.2018)